

# Seksologiset tulkinnat halun ja seksin merkityksestä heteroparisuhteessa

Maiju Parviainen



Kuvassa vasemmalla vastaväittäjä dosentti Marjo Kolehmainen, keskellä kustos professori Jaana Vuori ja oikealla väittäjä Maiju Parviainen.

Seksuaalisuuteen ja seksiin liittyvät asiat kiinnostavat ja askarruttavat ihmisiä. Seksuaalisuus vaikuttaakin olevan aihe, joka on aina ajankohtainen ja joka tarjoaa ehtymättömästi uusia ilmiöitä ihmeteltäväksi niin julkiseen keskusteluun kuin tieteelliseen tutkimukseen. Seksuaalisuuteen tavalla tai toisella liittyvien aiheiden kirjo on laaja. Tämä tekee seksuaalisuudesta hankalasti hahmotettavan, abstraktin käsitteen, joka taipuu niin arkipuheessa kuin tutkimuksissakin moneen eri käyttötarkoitukseen.

Seksuaalisuuden tutkijalle käsitteen monimerkityksellisyys aiheuttaa omat haasteensa. Sukupuolentutkimuksen alan väitöstutkimukseni alkuvaiheessa törmäsin sattumalta feministisessä *Spare Rib*-aikakauslehdessä (1984) julkaistuun Carol Morrellin toteamukseen siitä, kuinka ”we’ve found we just don’t know what sexuality is at all, at the moment. A

sort of panic starts in your mind, you wonder, what is this subject I’m trying to think about.” Paniikki ja hämmennys ovat aloittelevalla (seksuaalisuuden) tutkijalle tuttuja tunteita, mutta samalla ajatus siitä, ettemme voi tietää, mitä seksuaalisuus on, on lohdullinen ja auttaa tutkijaa jäsentämään ja rajaamaan tutkimuskohdettaan.

Omalla kohdallani väitöskirjan aiheen rajausta ohjasi kiinnostukseni seksologiaan sekä heteroseksuaalisuuden ja -seksin tutkimukseen. Väitöstutkimuksessani tutkin seksologisen parisuhdetyön ammattilaisten käsityksiä heteroseksuaalisen parisuhteen seksuaalisuudesta, seksistä ja halusta sekä näihin liittyvistä ongelmista. Pidän seksologien jakamien käsitysten tutkimista ja näkyväksi tekemistä tärkeänä, koska ammattilaiset ovat yhteiskunnallisesti keskeisessä asemassa muotoillessaan ymmär-

rystä siitä, millaista heteroparisuhteen seksielämän tulisi olla. Näitä käsityksiä muotoillaan niin asiakkaiden kanssa tapahtuvassa vuorovaikutuksessa, julkisessa keskustelussa kuin alan ammattilaisten keskuudessa. Toivon, että tutkimuksessani esille tuomani havainnot tarjoavat uusia näkökulmia paitsi seksologiseen parisuhdetyöhön myös heteroparisuhteessa oleville ihmisille.

Väitöstutkimuksessani halusin selvittää, miten seksologit itse tulkitsevat heteroseksuaalisen parisuhteen seksuaalisuuteen ja seksiin liittyviä kysymyksiä. Tätä tarkoitusta varten muodostin moniaineksisen aineiston, johon sisältyy seksuaaliterapeuttien haastatteluja, suorittamani seksuaaliterapeuttien haastatteluja, suorittamani seksuaaliterapeuttien haastatteluja, suorittamani seksuaaliterapeuttien haastatteluja, suorittamani seksuaaliterapeuttien haastatteluja, suorittamani seksuaaliterapeuttien haastatteluja.

Tutkin seksologisen parisuhdetyön ammattilaisten käsityksiä ja tulkintoja diskurssianalyysin ja etnometodologisen kategoria-analyysin teoreettis-metodologisessa viitekehyksessä. Diskurssianalyysistä luentaani ohjasi *moraalisen järjestyksen* käsite, jonka avulla tarkastelin ammattilaisten selonteissa realisoituvia heteroparisuhteen seksuaalisuuteen, seksiin ja haluun liittyviä seksologisia ja kulttuurisia odotuksia. Analysoin siis sitä, millaista on toivottava ja tavoiteltava heteroparisuhteen seksuaalisuus, ja toisaalta sitä, mikä tulkitaan heteroparisuhteen seksuaalisuuden kannalta ei-toivottavaksi ja haitalliseksi.<sup>1</sup>

Seksologiassa ollaan kiinnostuneita ihmisen seksuaalisuudesta. Seksologiaa luonnehtii innostunut ja hyväksyvä suhtautuminen seksuaalisuuteen ja sen erilaisiin toteuttamistapoihin. Seksologiassa seksuaalisuus ymmärretään jokaisen ihmisen sisäisenä ominaisuutena ja toimintaa ohjaavana perustarpeena. Psykoanalyttisiin teorioihin nojautuen seksuaalisuuden kuvataan olevan ”energiaa” ja ”elämänvoimaa”.

Seksologialla viitataan sekä tieteenalaan että ammatilliseen toimintaan, kuten seksologiseen ohjaus-, neuvonta- ja terapiatyöhön. Seksologisen parisuhdetyön ammattilaisten työtä ohjaa huoli pari-

suhteiden seksuaalisista ongelmista, ja sitä tehdään parisuhteiden seksuaalisen hyvinvoinnin nimissä. Ammattilaisten työtä ohjaavat ammattieettiset periaatteet, joista keskeisimpiä ovat seksuaalioikeudet ja ammatillisuus (*Seksologian ammattietiikan ohjeisto* 2009). Seksologinen käsitys seksuaalioikeuksista nojaa liberaaliin seksuaalietikkaan ja seksiposiitivisuuden periaatteeseen. Liberaali seksuaalietikka ja seksiposiitivisuus perustuvat ajatukselle, että seksuaalisuuden ilmaisussa ja seksuaalisessa toiminnassa tulisi noudattaa yksilönvapauden periaatetta. Tällaisessa seksuaalioikeuksien tulkinnassa painotetaan sitä, että ihmisillä tulee olla vapaus olla ja tehdä seksuaalisesti mitä itse haluavat, kunhan se ei ole haitallista muille. Ammatillisuuden kannalta tämä tarkoittaa sitä, että seksologian ammattilaisten esitetään olevan moraalisesti neutraaleja ihmisten erilaisia seksuaalisuutta, ihmissuhteita ja elämäntapoja koskevia arvoja ja valintoja kohtaan.

Väitöstutkimuksessani problematisoin tätä seksologisessa parisuhdetyössä toistettua käsitystä, jonka mukaan ammattilaisten tieto ja toiminta on objektiivista ja arvovapaata. Tutkimukseni osoittaa, että neutraaliuden ja arvovapauden ihanteista huolimatta seksologisessa parisuhdetyössä sekä nojataan kulttuurissa vallitseviin heteroparisuhteen seksuaalisuutta koskeviin moraalisiin järjestyksiin että tuotetaan näitä moraalisia järjestyksiä.

## **SEKSUAALIKESKEINEN JA SEKSIMYÖNTEINEN NÄKÖKULMA HETEROPARISUHTEESEEN**

Sosiologisten analyysien mukaan elämme terapeutisessa kulttuurissa. Aikaamme leimaa erilaisten psykologisten käytäntöjen, puhetapojen ja selitysmallien yleistymisen arjessamme. Tutkimuskeskusteluissa terapeuttisen kulttuurin ongelmiksi on nähty esimerkiksi epäpoliittisuus ja yksilökeskeisyys. Terapeuttisen ajan ja terapeuttisten hoitokäytäntöjen mukaisesti seksologit tarkastelevat parisuhteen seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä usein yksilöpsykologisesta näkökulmasta. Huomio on yksilön

<sup>1</sup> Valtaosassa tutkimusaineistoani puhe parisuhteen seksuaalisuudesta on nimenomaan heteroseksuaalista, cis-ihmisten muodostaman parisuhteen seksuaalisuutta koskevaa puhetta. Esimerkiksi haastattelemani seksuaaliterapeutit kertoivat työskentelevänsä pääasiassa lähtökohtaisesti monogaamisessa parisuhteessa olevien heteroseksuaalisten cis-ihmisten kanssa. Osalla oli kokemusta myös monisuhteisten ihmisten sekä LHBTIAQ+-ihmisten kanssa työskentelystä.

tilanteessa, kokemuksessa ja tunteissa sekä subjektiivisessa muutoksessa.

Yksilölähtöinen näkökulma tarkoittaa myös sitä, että ammattilaiset usein välttävät ottamasta kantaa sukupuoleen, sukupuolten välisiin hierarkioihin ja valtasuhteisiin liittyviin kysymyksiin. Tulkitsen, että sukupuolineutraali lähestymistapa on yksi ammattieettisistä periaatteista seksologisessa parisuhdetyössä. Sukupuolineutraalius ei ole ominaista vain seksologialle, sillä haluttomuus tai joskus myös osaamattomuus käsitellä sukupuoleen ja sukupuolten välisiin valtasuhteisiin liittyviä kysymyksiä luonnehtii muutakin parisuhde- ja auttamistyötä (Päivinen 2016; Petrelius 2005). Taustalla on paitsi nykyaikaisen ammatillisen auttamistyön ajattelutapaan syvälle rakentunut arvoneutraaliuden ja kantaottamattomuuden etiikka myös sukupuolten tasa-arvon ideologia, joka pitää sisällään idean yksilöstä, jota sukupuoli ei määrittele. Yksilölähtöinen, sukupuolineutraaliutta suosiva näkökulma johtaa kyvyttömyyteen tunnistaa sukupuolen merkitystä heteroparisuhteen osapuolten kokemuksissa. Käytännössä tämä näkyy siinä, kuinka selkeästi sukupuolistuneita seksuaalisia kokemuksia ja ilmiöitä, kuten seksuaalista haluttomuutta ja seksiin myöntymistä, pyritään käsittelemään sukupuolen merkityksen sivuuttavasta näkökulmasta.

Sukupuolentutkimuksessa kysymyksiä sukupuolesta ja sukupuolistuneista valtasuhteista on kuitenkin mahdotonta sivuuttaa. Sukupuolentutkijana lähtökohtanani on, että sukupuoli on sosiaalinen ja kulttuurinen erontekijä, joka merkityksellistää ja organisoii yksilön toimijuutta. Tutkimuksessani havaitsin, että seksologisen parisuhdetyön ammattilaisten sukupuolineutraali puhe voikin olla vain näennäisesti sukupuoletonta. Käytännössä ammattilaisten puhe voi siis pohjautua kulttuurissamme jaettuihin käsityksiin ja uskomuksiin siitä, millaisia naisten ja miesten seksuaaliset halut ja taipumukset ovat ja millaista toimintaa heiltä seksin suhteen heteroparisuhteessa odotetaan. Sukupuolia koskevia käsityksiä ja sukupuolitt-

tuneita asetelmia ei vain lausuta ääneen.

Parisuhteella on vahva kulttuurinen asema nyky-yhteiskunnassa. Parisuhdetta pidetään tärkeänä aiheena niin yhteiskunnallisesti kuin ihmisten kokemuksissa omassa elämässään. Analyysini osoitti, että seksologiassa parisuhde ymmärretään luontaisesti seksuaaliseksi kiintymyssuhteeksi. Vaikka seksologisen parisuhdetyön ammattilaiset kieltäytyvät asettamasta suoraan mitään määritelmää hyvälle parisuhteelle, tekemäni analyysi tuo esille, että seksologisesta näkökulmasta parisuhteen ihanteellisina ominaisuuksina nähdään seksuaalinen läheisyys, kahdensyys ja vastavuoroisuus.

Seksuaalisesti läheinen, kahdensyinen ja vastavuoroinen parisuhde vaikuttaa kuitenkin enemmän idealisoidulta kuvaukselta kuin heteroparisuhteen todellisuutta kuvaavalta tilanteelta. Seksologisen parisuhdetyön ammattilaiset tunnistavat tämän itsekkin, sillä ammattilaisten kuvauksissa todellisen elämän parisuhteiden seksuaalisuutta luonnehtii harmillisen usein läheisyyden sijaan seksuaalinen kohtaamattomuus ja kumppaneiden välisen vastavuoroisuuden tilalla voi olla seksuaalinen yksipuolisuus ja epätasa-arvo. Seksuaalista kahdensyisyyttä puolestaan kyseenalaistavat parisuhteen ulkopuoliset seksikumppanit.

Seksologien tulkinnoissa seksillä on heteroparisuhteessa keskeinen rooli ja suuri merkitys. Seksin ajatellaan ilmentävän rakkautta ja huolenpitoa sekä edistävän parisuhteessa olevan ihmisen terveyttä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Ammattilaiset toisistaan ajatusta, että seksi sitoo kumppanit yhteen ja tekee parisuhteesta onnellisen ja kestävä. Toisaalta seksologian ammattilaiset painottavat seksuaalisuuden yksilöllisyyttä ja siitä seuraavaa moninaisuutta. Tämä tarkoittaa parisuhteen tapauksessa sitä, että mikäli osapuolet ovat itse tyytyväisiä seksittömyyteen, ei tilanteessa ole mitään ongelmaa.<sup>2</sup>

Seksologisen parisuhdetyön seksuaalikeskeiset ja seksimyönteiset lähtökohdat huomioon ottaen ei ole yllättävää, että työssä kannetaan erityistä huolta parisuhteessa olevien ihmisten seksuaalisesta halusta ja

2 Tarkastelin tutkimuksessani, millaisia syitä ammattilaiset antavat heteroparisuhteen seksittömyydelle. Seksittömyyden selitysten avulla tehdään ymmärrettäväksi sitä, miksi kaikissa parisuhteissa ei ole seksiä. Seksuaalisuuden yksilöllisyyden ja moninaisuuden näkökulmasta seksittömyyttä selitetään kumppaneiden yhteisellä sopimuksella, aseksuaalisuudella sekä niin sanotusti tavallisesta heteroparisuhteesta poikkeavilla suhteilla, kuten hetero- ja homoseksuaalisesti tuntevien ihmisten muodostamalla parisuhteella.

parisuhteen seksin määrästä. Ammatillaiset puhuvat halujen erilaisuudesta ja eripaisuudesta, mutta varsinainen ongelma vaikuttaa olevan halun vähäisyys ja sen epätoivottava vaikutus parisuhteessa harjoitettavan seksin määrään.<sup>3</sup> Heteroparisuhteiden seksin vähäisyys on seksologinen ja laajemminkin kulttuurinen huolenaihe, josta kertoo esimerkiksi se, että halun ja seksin vähäisyys ovat median seksikeskustelujen kestoteemoja. Julkisessa keskustelussa asiantuntijoina toimivien seksologian ammattilaisten tehtävänä on yhtäältä selittää tilannetta eli antaa arkipöytäselityksiä ymmärrettäviä syitä sille, mistä halun ja seksin vähäisyys johtuvat ja toisaalta antaa käytännöllis-opastavaa neuvontaa halun ja seksin lisäämiseksi.

## REILUA SEKSIÄ? SEKSOLOGISIA TULKINTOJA SEKSISTÄ ILMAN OMAA HALUA

Tarkastelin väitöstutkimuksessani myös seksologisen parisuhdetyön ammattilaisten käsityksiä seksiin painostamisesta ja myöntymisestä. Nämä ovat aiheita, joista ei havaintojeni mukaan juurikaan keskustella seksologisen parisuhdetyön kentällä. Ilman omaa halua seksin harjoittaminen parisuhteessa ei myöskään herätä samassa määrin yleistä mielenkiintoa kuin halun ja seksin vähäisyys.

Seksologisen parisuhdetyön ammattilaiset tekevät seksiin painostamista ja myöntymistä ymmärrettäväksi kumppanien halujen erilaisuuden näkökulmasta: enemmän seksiä haluavaa harmittaa ja turhauttaa, kun seksiä ei ole tarpeeksi, ja hän saattaa siksi käyttäytyä painostavasti tai painostavalla tavalla. Ammattilaisten kuvausten perusteella painostamista voi parhaiten kuvata toiminnaksi, joka tuottaa parisuhteeseen seksiin painostavan ilmapiirin. Tällaista ilmapiiriä tuottaa esimerkiksi se, että seksiä haluava osapuoli jatkuvas-

ti puhuu tai ei-verbaalisilla tavoilla vihjailee seksistä tai sen puutteesta, syyttää ja syyllistää vähemmän haluavaa osapuolta siitä, ettei seksiä ole (riittävästi), vaatii seksiä ja loukkaantuu, jos seksiä ei ole silloin kun itse haluaa. Painostamiseksi voi tulkita senkin, jos kumppani vihjailee tai uhkailee muilla seksisuhteilla, maksullisen seksin hankkimisella tai erolla, mikäli toinen ei suostu seksiin.

Seksologisena lähtökohtana on, ettei minkäänlainen seksuaalinen väkivalta, kontrolloiminen, pakottaminen tai painostaminen saa kuulua parisuhteeseen. Ammatillaiset saattavat tulkintani mukaan kuitenkin käsitellä seksiin painostamista myös neutraalisti ilman, että ottavat suoraan kantaa siihen, onko seksiin painostaminen parisuhteessa hyväksyttävää vai paheksuttavaa toimintaa. Painostaminen tuntuu olevan ammattilaisille vaikea ja arkaluontoinen aihe käsiteltäväksi. Tämän tulkitsen johtuvan siitä, että ollaan tekemisissä ammatillisia neutraaliuden ja objektiivisuuden ihanteita haastavan, eettisesti kyseenalaisen ja mahdollisesti myös juridisesti tuomittavan toiminnan kanssa.<sup>4</sup>

Myöntymisen eli seksiin suostuminen ilman omaa halua tulkitaan usein keinoksi yhteensovittaa parisuhteen osapuolten erilaisia haluja. Vaikka myös miehet suostuvat seksiin, jota eivät itse halua, on heteroparisuhteessa seksiin myöntyjä kuitenkin useimmiten nainen. Tätä selitetään sillä, että yleisesti ottaen naiset haluavat seksiä vähemmän kuin miehet. Suomalaisessa psykologian alan tutkimuksessa (Himanen & Gunst 2023) esitetään, että ajoittainen seksiin myöntyminen on yleistä heteroparisuhteessa olevien naisten keskuudessa. Tutkimuksen mukaan erityisesti nuoremmat ja vähemmän koulutetut naiset myöntyvät seksiin (emt.).

Seksologian ammattilaisten kuvausten perusteella seksiin myöntyminen vaikuttaa olevan heteroparisuhteissa varsin arkinen asia. Myöntymisen

3 Tarkastelin tutkimuksessani seksologian ammattilaisten käsityksiä niin sanotusta seksuaalisesta haluttomuudesta. Seksuaalinen haluttomuus on eri asia kuin aseksuaalisuus. Seksuaalinen haluttomuus tarkoittaa sitä, että parisuhteessa oleva ihminen ei koe juurikaan halua ja mielenkiintoa seksiin oman kumppaninsa kanssa. Ajoittaisen tai pysyvemmän halun puuttumisen tai vähäisyyden esitetään olevan erityisesti heteroparisuhteessa olevien naisten seksuaaliongelmaksi. ”FINSEX: Miehet haluavat seksiä useammin kuin naiset”. Osoitteessa <https://www.vaestoliitto.fi/artikkelit/miehet-haluavat-seksia-useammin-kuin-naiset/> (luettu 7.2.2024).

4 Vuoden 2023 alussa voimaan tulleessa uudessa seksuaalirikoslaisissa muutenkin kuin koskettelemalla tehdyt seksuaaliset ahdisteluteot tulivat rangaistavaksi. Nykyisin rangaistavaksi seksuaaliseksi ahdisteluteoksi tulkitaan myös henkinen tai fyysinen painostaminen seksuaaliseen tekoon. (Ks. Uusi seksuaalirikoslaki). Tutkimusaineistoni on kerätty ennen lakimuutosta.

tulkitaan usein toivottavaksi toimintatavaksi, koska sen avulla ylläpidetään kumppaneiden välistä läheisyyttä, huolehditaan kumppanin seksuaalisesta tyytyväisyydestä ja parisuhteen kestävyyydestä sekä samalla ennaltaehkäistään seksin vähäisyydestä johtuvaa mielipahaa ja konflikteja. Joiltakin osin ammattilaisten näkemysten voi tulkita normalisoivan naisten seksiin myöntymistä heteroparisuhteeseen kuuluvana toimintana. Ajatuksena tuntuu olevan, että mikäli halutaan, että heteroparisuhteissa on seksiä, naisten tulisi ainakin aika ajoin suostua myös ei-haluttuun seksiin. On hankala kuvitella, että kenellekään muille kuin heteroparisuhteissa oleville naisille ehdotettaisiin, että seksiin tulisi suostua, vaikkei sitä itse halua.

Feministisissä tutkimuksissa (Cahill 2016; Angel 2021) esitetään, että jos heteroparisuhteen seksin halutaan olevan eettistä eli reilua ja oikeudenmukaista, huomio tulisi siirtää suostumuksesta seksuaalisen halun merkitykseen. Halu on oleellista, sillä halulla on keskeinen merkitys siihen, millainen affektiivinen kokemus seksi on eli millaisia tunteita ja tunteita seksissä koetaan. Ihmisten omiin kokemuksiin perustuvat tutkimukset osoittavat, että ei-halutun seksin harjoittaminen oman kumppanin, eli oletettavasti itselle rakkaan ihmisen kanssa, aiheuttaa usein affektiivista epämukavuutta, saa seksin tuntumaan fyysisesti epämiellyttävältä ja voi pidemmän päälle olla psyykkisesti traumatisoivaa. Vastaavasti, jos seksiä on omasta halusta, se on useimmiten myönteinen kokemus. (Impett, Pepsau & Gable 2005; Himanen & Gunst 2023.)

Seksuaalisen tyytyväisyyden merkitystä painottava seksologinen näkökulma on nähdäkseni tärkeä parisuhdeyössä. Heteroparisuhteissa olevilla ihmisillä on muiden parisuhteeseen kohdistettujen odotusten ohella usein myös toive, että oma parisuhde tarjoaa mahdollisuuden antoisaan seksielämään. Onkin tärkeää, että parisuhdeyön kentällä tehdään työtä seksuaalisesti hyvinvoivien ihmisten ja parisuhteiden puolesta. Seksologinen näkökulma parisuhteeseen on kuitenkin rajallinen. Seksuaalista tyytyväisyyttä painottava näkökulma johtaa esimerkiksi siihen, että heteroparisuhteisiin väistämättä liittyvät kysymykset sukupuolten tasa-arvosta ja oikeudenmukaisuudesta sivuutetaan laajemmin.

Tulkitsin myös yksipuoliseksi seksologisen käsityksen siitä, mitä seksuaalinen tyytyväisyys tarkoittaa ja kenen seksuaalisesta hyvinvoinnista parisuhteessa huolehditaan. Seksologian ammattilaisten kuvauksissa seksuaalisesti hyvinvoiva yksilö näyttäytyy usein sellaisena, joka haluaa seksiä ja nauttii siitä. Tällainen ihminen on myös hyvä kumppani, koska hän ymmärtää seksuaalisen tyytyväisyyden merkityksen parisuhteessa. Vastaavasti seksiä vähän haluaminen tulkitaan parisuhteessa ei-toivottavaksi ja haitalliseksi toiminnaksi. Erityisesti seksiä vähän haluaviin naisiin liitetään sellaisia kielteisiä assosiaatioita kuin välinpitämättömyys seksiä, omaa seksuaaliterveyttä, kumppanin seksuaalista tyytyväisyyttä ja parisuhteen seksuaalista hyvinvointia kohtaan. Seksologisessa parisuhdeyössä ei juuri pohdita sitä, miten voidaan huolehtia sellaisen heteroparisuhteessa olevan ihmisen seksuaalisesta tyytyväisyydestä, joka ei ole erityisemmin kiinnostunut seksistä.

Seksologisessa *Lemmen paula – Seksuaalinen hyvinvointi parisuhdeonnen avaimena* -tutkimuksessa (2016) esitetään, että parisuhteiden onnellisuutta voitaisiin edistää paljon, jos pystyttäisiin lisäämään kumppaneiden välisen halun ja seksin määrää. Itse ajattelen, että halun ja seksin määrän lisäämisen sijaan parisuhdeseksiä koskevassa keskustelussa pitäisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota siihen, millaista seksiä parisuhteissa on. Parisuhteessa voi olla paljonkin seksiä esimerkiksi ilman molempuolista halua ja nautintoa, eikä seksin määrä siksi välttämättä kerro mitään seksuaalisesta tyytyväisyydestä. Tosielämän parisuhteissa kannattaisikin huolehtia siitä, että ihmiset kunnioittavat itseään, toisiaan, seksuaalisia halujaan ja rajojaan siten, että parisuhteissa harjoitetaan vain sellaista seksiä, jota osapuolet haluavat.

*FT Maiju Parviaisen väitöskirja Seksologiset tulkinnat halun ja seksin merkityksestä heteroparisuhteessa tarkastettiin Itä-Suomen yliopistossa 15.12.2023. Väitöskirja on luettavissa osoitteessa <https://erepo.uef.fi/handle/123456789/30884>. Maiju Parviainen työskentelee tutkijana Itä-Suomen yliopistossa.*

## KIRJALLISUUS

- Angel, Katherine (2021) *Tomorrow Sex Will Be Good Again: Women and Desire in the Age of Consent*. New York: Verso.
- Cahill, Ann, J. (2016) Unjust Sex vs. Rape. *Hypatia* 31:4, 746–761.
- Himanen, Marianne & Gunst, Annika (2023) Sexual Compliance in Finnish Committed Relationships: Sexual Self-Control, Relationship Power, and Experienced Consequences. *The Journal of Sex Research* 21, 1–13.
- Impett, Emily A., Peplau, Letitia A. & Gable, Shelly L. (2005) Approach and Avoidance Sexual Motives: Implications for Personal and Interpersonal Well-Being. *Personal Relationships* 12:4, 465–482.
- Petrelus, Päivi (2005) *Sukupuoli ja subjektiivinen sosiaalisuus. Tulkintoja naistyöntekijöiden muistoista*. Väitöskirjatutkimus. Jyväskylä–studies in education, psychology, and social research, 266. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Päivinen, Helena (2016) *Gendered Positioning. Addressing Gendered Power and Cultural Discourses in Therapeutic Conversations*. Väitöskirjatutkimus. Jyväskylä–studies in education, psychology, and social research, 569. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Suomen seksologinen seura (2009) *Seksologian ammattieteen ohjeisto*. <https://seksologinenseura.fi/wp-content/uploads/2017/02/Seksologian-ammattieteen-ohjeisto.pdf> (haettu 14.12.2023).
- Uusi seksuaalirikoslaki. Oikeusministeriö. <https://oikeusministerio.fi/seksuaalirikoslaki> (haettu 7.2.2024).